

ТЕРОРИЗМ У США

У статті аналізуються сучасна ситуація тероризму в США та один з найбільших терористичних актів США, який відбувся у 2001 році. Зазначається сучасний тероризм і його особливості. Описуються характерні риси міжнародного тероризму. Способи та наслідки впливу.

Ключові слова: Тероризм, Міжнародний тероризм, Рада безпеки ООН.

Міжнародний тероризм набув у наш час настільки серйозне значення, що про нього слід сказати особливо. Боротьбу з тероризмом присвячено чимало конвенцій. Досить сказати, що тільки в рамках ООН прийнято 12 таких конвенцій. Це конвенції про незаконне захоплення літаків, протиправних діях щодо безпеки цивільної авіації, злочини проти осіб, які перебувають під міжнародним захистом, захопленні заручників, морському і бомбового тероризмі та ін

Істотний інтерес представляє Європейська конвенція про припинення тероризму (далі - Конвенція про тероризм), прийнята Радою Європи в 1977 р. (Росія бере участь). У ній на перше місце поставлені перераховані конвенційні злочину. Перелік доповнений правопорушеннями, пов'язаними з використанням бомб, гранат, ракет, автоматичної зброї, посилок з небезпечними вкладами. Конвенція кваліфікує тероризм як злочин і спробу здійснення терористичного акту або участь як співника особи, яка здійснює або намагається скоїти подібний злочин.

У більшості випадків тероризм служить політичним цілям. Тому в Конвенції про тероризм спеціально обумовлено, що для забезпечення видачі злочинця ніяке злочин такого роду не буде розглядатися як політичне. Іншими словами, використання терору в політичних цілях не менше злочинно, ніж в інших випадках.

Терористичні акти в Нью-Йорку і Вашингтоні у вересні 2001 р. показали, що сьогодні навіть могутня держава не в змозі власними силами забезпечити безпеку своїх громадян. Домогтися успіху можна лише шляхом широкого співробітництва держав. Міжнародний тероризм є однією з глобальних проблем. Успішна боротьба з ним можлива за умови формування глобальної системи безпеки, здатної протистояти загрозам і викликам нашого часу. Це принципове положення знайшло відображення в актах СНД, зокрема у Програмі по боротьбі з міжнародним тероризмом та іншими проявами екстремізму 2000

Ні правові, ні організаційні міжнародні кошти виявилися не готові зустріти нову загрозу. Значна відповідальність за це лежить на США, які відмовилися взяти участь в антитерористичних конвенціях, прийнятих під егідою ООН, та й загалом ігнорували діяльність цієї Організації у галузі боротьби з тероризмом. Протверезіння настало лише після терористичних актів у Нью-Йорку і Вашингтоні. Вже через тиждень, 19 вересня 2001 р., було прийнято Заяву глав держав і урядів "вісімки". Відносно конвенцій ООН в ньому говорилося: "Реагуючи на жорстокі події 11 вересня, ми закликаємо всі країни вжити заходів, щоб якомога швидше ратифікувати ці документи

і негайно почати застосовувати положення цих конвенцій, в тому числі ще до їх ратифікації".

Рада Безпеки ООН ухвалила рішення про санкції відносно руху талібів у зв'язку з підтримкою ним міжнародного тероризму. Рішення 1373 від 28 вересня 2001 р. зобов'язав державу вжити таких заходів: забезпечити заборону фінансування терористичних організацій, покласти край діяльності з вербування терористів і їх озброєння, домогтися якнайшвидшого приєднання всіх держав до міжнародних конвенцій по боротьбі з тероризмом і забезпечити їх повне здійснення. Засновано спеціальний орган для контролю за виконанням рішення.

У рамках ООН розробляється всеосяжна конвенція про боротьбу з тероризмом, що враховує існуючі конвенції і відповідні резолюції Генеральної Асамблеї.

Згідно з останніми є кримінально карними, злочинними будь-які дії, методи та практика тероризму, де б і ким би вони не здійснювалися. Мова йде про злочинні дії, призначених для породження страху у населення в цілому, у групи осіб або у конкретних людей в політичних цілях. Жодні міркування політичного, філософського, ідеологічного, расового, етнічного, релігійного або іншого характеру не виправдовують такого роду дії.

Сучасний тероризм володіє істотними особливостями, які повинні враховуватися при організації боротьби з цим явищем. Він спирається на широкий соціально-політичну базу, основу якої становить яка живе у злиднях населення країн третього світу, що експлуатується і пригнічується як зовнішніми, так і внутрішніми силами. При цьому останні відповідальність за існуюче положення покладають на процвітаючий Захід. Пропаганда будується на тому, що колоніальна система перешкодила нормальному розвитку країн третього світу, а тепер вони піддаються неокolonіальну експлуатації.

У результаті тероризм харчується масовим невдоволенням третього світу результатами процесу глобалізації по західній моделі. Оскільки головною силою в реалізації цієї моделі є США, остільки проти них у першу чергу спрямований і тероризм. Характерною рисою міжнародного тероризму є антиамериканізм. Пропагандисти тероризму використовують егоїстичний характер політики США для зображення цієї держави як "імперія Сатани". Тому успіх боротьби проти міжнародного тероризму в значній мірі залежить від зміни положення в країнах третього світу.

Міжнародний тероризм активно використовує можливість глобальної системи. Керівним ядром є мережева радикальна ісламська структура недержавного характеру, яка спирається на той чи інший ступінь підтримки з боку багатьох мусульманських держав і релігійних організацій. Слід також враховувати, що чимала кількість немусульманських держав у своїх політичних цілях створюють сприятливі умови для діяльності мусульманських терористичних організацій.

З цього випливає, що боротьба з тероризмом повинна здійснюватися за двома напрямками:

1) проти недержавної мережевої структури з використанням в основному кримінально-правових засобів;

2) проти сприяють тероризму держав з використанням міжнародно-правових засобів.

Таким чином, в принципі боротьба з міжнародним тероризмом повинна вестися кримінально-правовими методами у відповідності з міжнародними конвенціями. Відповідальність несуть фізичні особи. У тому випадку, якщо терористичні дії підтримуються державою, вона несе за це міжнародно-правову відповідальність і до нього застосовні контрзаходи, а в разі потреби і санкції за рішенням Ради Безпеки ООН. У згаданій Резолюції 1373 Рада визнала право держави на самооборону у випадку терористичної атаки відповідного масштабу. Нині належить розробка достатньо чітких норм, які регулюють здійснення цього права.

Поведінка збройних формувань, затвердилися на частині території держави і невідконтрольних йому, не розглядається як діяння цієї держави, і воно не несе відповідальності за їхні дії. У разі вчинення цими формуваннями терористичного акту проти іноземної держави останнє вправі застосувати збройну силу в порядку самооборони, повідомивши про це Раду Безпеки.

Характерною рисою міжнародного тероризму є наявність солідної фінансової бази, що створюється за рахунок як легального, так і нелегального бізнесу і з використанням міжнародної фінансової системи. Важливу роль в цьому відіграють і великі банки західних країн, а також офшори. Відмивання "брудних грошей" дає від 30% доходу. Звідси завдання - звести до мінімуму фінансові ресурси терористичних організацій, у тому числі і шляхом встановлення кримінальної відповідальності всіх учасників цієї діяльності як на міжнародному, так і на національному рівні.

Першорядне значення має порядок покарання терористів. Залучення того ж Бен Ладена і його спільників до відповідальності перед Міжнародним кримінальним судом мало б зовсім інший ефект, ніж просто акт відплати. Але США вибрали саме останній варіант, заснувавши спеціальні військові трибунали. Тим часом міжнародний судовий процес дозволив би авторитетно продемонструвати злочинність тероризму, його несумісність з основами будь-якої людської моралі, включаючи догмати ісламу.

Оптимальним варіантом було б залучення терористів до відповідальності перед Міжнародним кримінальним судом. У ході розробки Статуту Суду Росія пропонувала поширити його /юрисдикцію на терористичні акти, які становлять загрозу миру. Однак пропозицію не було прийнято. Альтернативним виходом могло б бути установа рішенням Ради Безпеки ООН міжнародного кримінального трибуналу по тероризму з обов'язковим представництвом юристів мусульманських країн. Надалі доцільно розробити поправки до Статуту Міжнародного кримінального суду. Міжнародний тероризм повинен бути визнаний злочином проти людяності і охоплений юрисдикцією Міжнародного кримінального суду.

Боротьба з міжнародним тероризмом ставить все нові проблеми. На перший план висувається проблема запобігання можливості використання засобів масового

ураження. Абсолютно нова проблема - кібертероризм, який здатний завдати колосальної шкоди економіці і здоров'ю населення промислово розвинених країн.

На закінчення слід підкреслити принципове положення, що міститься в резолюціях Генеральної Асамблеї ООН: "Міжнародне співробітництво, а також дії держав у боротьбі з тероризмом повинні здійснюватися відповідно до принципів Статуту, міжнародним правом та відповідними міжнародними конвенціями". Іншими словами, правомірність - необхідна умова успішної боротьби з тероризмом. Міжнародне право повинно перешкоджати використанню боротьби з тероризмом для інших політичних цілей, а також запобігати зайві жертви і руйнування.

Список використаної літератури

1. Кузнецов Д. События 11 сентября 2001 г.: контр-версии / Д. Кузнецов // Свободная мысль – XXI век: журнал. — 2008. — № 9. — С. 157-168.
2. Приходько О. Боротьба з міжнародним тероризмом: Росія, США і Європа / О. Приходько // США-Канада: економіка, політика, культура. — 2003. — №5. — С. 117-132.
3. Бегбедер Фредерик. Windows on the world / Фредерик Бегбедер // Иностранная литература. — 2004. — № 9. — С. 3-129.
4. Отчёт Комиссии Кина-Зеликова: National Commission on Terrorist Attacks. The 9/11 Commission Report: Final Report of the National Commission on Terrorist Attacks Upon the United States, W.W. Norton and Company, 2004.

Прокопенко А.

РЕФЕРЕНДУМ ЯК ІНСТИТУТ ПРЯМОЇ ДЕМОКРАТІЇ

У статті досліджується референдум як спосіб здійснення безпосередньої демократії, його важливість у здійсненні державної влади. Також звертається увага на недосконалість цієї форми волевиявлення народу в Україні.

Ключові слова: референдум, демократія, закон, влада, держава.

Основою організації та здійснення державної влади є принцип народного суверенітету, який зафіксований у переважній більшості основних законів і має по суті універсальне значення. Сучасне трактування ідеї народного суверенітету було запропоноване Ж.-Ж. Руссо, який виходив з так званого «суспільного договору» і визнавав існування «загальної волі», або волі народу. І сьогодні ідея народного суверенітету, яка історично відіграла видатну роль у державно-правових перетвореннях, розглядається як своєрідний постулат, що передбачає народовладдя.

Реалії свідчать, що конституційне закріплення ідеї народного суверенітету зумовлює впровадження певних механізмів її реалізації, які охоплюються поняттями безпосередньої демократії і представницької демократії. Як відомо, основними формами безпосередньої демократії є вибори та референдуми.